

Kandidatnummer: 10041

"Det finnes ingen typisk nettovergriper"

En kvalitativ analyse av hvordan en nettovergriper oppfattes av de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn

Bacheloroppgave i Psykologi

Veileder: Eva Langvik

Medveileder: Anne Iversen

Mai 2023

Kandidatnummer: 10041

"Det finnes ingen typisk nettovergriper"

En kvalitativ analyse av hvordan en nettovergriper oppfattes av de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn

Bacheloroppgave i Psykologi
Veileder: Eva Langvik
Medveileder: Anne Iversen
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for psykologi

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Denne bacheloroppgaven markerer avslutningen på en bachelor i psykologi ved NTNU. Oppgaven er del av et større forskningsprosjekt mellom NTNU, St. Olavs Hospital og Trøndelag politidistrikt, ledet av Eva Langvik.

Dette prosjektet benytter seg av et elektronisk spørreskjema utarbeidet av veilederne. Studentene var med på å utvikle og optimalisere den ved oppstart av semesteret. Veileder søkte om godkjenning fra Norsk senter for forskningsdata (NSD) før oppstart. Prosjektet ble vurdert til at det ikke trengte godkjenning, da undersøkelsen var anonym. Både studentene og veilederne distribuerte spørreskjemaet til sitt nettverk, og samlet inn svar fra 609 respondenter.

Litteratursøk og skriveprosessen har vært selvstendig, men veilederne har underveis kommet med nyttige tilbakemeldinger og gode innspill. Jeg ønsker å takke Eva Langvik, Anne Iversen og Lisbet Frang Christiansen som har hjulpet meg på veien til å levere denne bacheloroppgaven. Dere er dyktige veiledere som har svart raskt og nøye på spørsmål som har dukket opp, og hjulpet meg med å komme i mål med oppgaven. Google Scholar, APA PsycNet og ScienceDirect er søkemotorer litteratursøket har foregått gjennom.

Bacheloroppgaven er utformet i henhold til APA-standarden (APA 7), med unntak av plassering av tabellen (American Psychological Association, 2020).

Sammendrag

Oppgavens tema er å undersøke hvordan de som jobber med nettovergrep mot barn oppfatter en typisk nettovergriper. Problemstillingen er: «Hvordan oppfattes en nettovergriper av de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn?». Tematisk analyse ble benyttet i denne oppgaven. Datamaterialet var svarene til 82 respondenter, som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn, fra et elektronisk spørreskjema. Fire temaer ble identifisert gjennom den tematiske analysen: «det finnes ingen typisk nettovergriper», «hovedsakelig menn som er nettovergriper», «mangel på sosial støtte og tilhørighet» og «psykiske utfordringer og traumatiske opplevelser». Oppgaven konkluderer med at de som jobber med nettovergrep mot barn oppfatter en nettovergriper på ganske lik måte som forskningen tilsier at de faktisk er. De som jobber med tematikken uttrykker at en typisk nettovergriper ikke finnes og at de kommer i alle former, uavhengig av kjønn, alder, sivilstatus, psykisk helse og arbeids- og livssituasjon. Likevel uttrykker fagfolkene at nettovergriper hovedsakelig er menn i alle aldre. De oppfatter også at nettovergriper har flere relasjoner i livet, er mer sannsynlig å ha jobb, og har i mindre grad kriminell bakgrunn, enn det forskningen indikerer.

Nettovergrep mot barn er et alvorlig og komplekst problem som har fått økt oppmerksomhet de siste årene. I den elektroniske spørreundersøkelsen denne studien har benyttet, blir nettovergrep definert på følgende måte: «Overgrep mot barn på internett omfatter nedlastning, oppbevaring og distribusjon av seksualiserte bilder/videoer av barn. Slike bilder og videoer av barn kalles for overgrepsmateriale (tidligere kalt barnepornografi).» Overgrepsmateriale er dermed definert som seksualiserte bilder og videoer av barn. Dette betyr at nettovergrep mot barn omhandler å laste ned, oppbevare og distribuere overgrepsmateriale.

Det er forskjellige oppfatninger om hva som kjennetegner en typisk nettovergriper, og flere studier har undersøkt holdningene til folk rundt dette temaet (Aanerød & Mossige, 2018; Burke et al., 2002; Fortney et al., 2009). De som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn (fagfolk) har muligens større innsikt i hvem nettovergriperne faktisk er. De jobber grundigere med tematikken og tettere med nettovergriperne, enn andre folk. Dette kan bidra til at de kan ha andre holdninger til nettovergriperne enn resten av befolkningen.

Holdninger

Holdninger kan defineres som de varige tankene og følelsene man har overfor en gruppe, et objekt eller en hendelse (Hogg & Vaughan, 2018). Når det gjelder nettovergrep handler holdninger om ens generelle innstilling til nettovergriperne og hvordan man oppfatter dem. Ifølge Gordon Allport (1935, s. 810) er holdninger mentale tilstander som påvirkes av erfaring, og utøver en dynamisk innflytelse på atferd. De som jobber med nettovergrep mot barn kan ha ulike erfaringer som kan påvirke deres oppfatning av nettovergriperne. Dette kan føre til at de oppfatter denne gruppen forskjellig, fra de som ikke har samme erfaringer. Disse oppfatningene kan dermed påvirke atferden til fagfolkene (Allport, 1935, s. 810). Ifølge funnene til Harper et al. (2017) kan behandlingsresultatene til seksualforbrytere påvirkes av

fagpersoners holdninger til dem. Dette fordi disse holdningene kan ha innvirkning på det rehabiliterende klimaet til behandlingsgruppene. Det er derfor viktig å undersøke holdningene fagfolk har til nettovergripere (Harper et al., 2017). Det er i tillegg interessant å se på disse sammenlignet med hvordan forskningen antyder at nettovergripere faktisk er. Videre skal derfor dette kapitlet både undersøke hva forskningen tilsier om kjennetegn og karakteristikk ved nettovergripere, og hvordan de blir oppfattet av fagfolk.

Hvem er nettovergriperne?

Flere studier har forsket på kjennetegn og karakteristikk ved nettovergripere (Babchishin et al., 2011; Webb et al., 2007; Wolak et al., 2004, 2011). Når det kommer til kjønn er det flere funn på at de fleste overgripere på internett er menn. En metaanalyse utført av Babchishin et al. (2011) sammenlignet kjennetegnene til nettovergripere med en normativ kontrollgruppe. Resultatene indikerte at nettovergripere var overveiende menn. Dette resultatet støttes også av Wolak og kollegaer (2004), som fant at 127 av 129 (99%) av nettovergriperne i deres studie var menn. Videre undersøkte Wolak et al. (2011) karakteristikkene til nettovergripere i 2000 og 2006, og fant også her at de mannlige nettovergriperne utgjorde 100% og 99% av deltakerne.

Ulike studier har undersøkt både nettovergripere og kontaktovergripere, og sammenlignet kjennetegnene deres. Flere studier fant for eksempel at nettovergripere var yngre enn kontaktovergripere (Frøyland et al., 2021; Reijnen et al., 2009; Webb et al., 2007). Det motstrider funnene til Tomak et al. (2009) som ikke viste noen forskjeller i alder mellom gruppene. I studien til Wolak et al. (2004) var majoriteten av gjerningspersonene (41%) mellom 26 og 39 år gamle. I deres studie fra 2011 fant de imidlertid at omtrent halvparten av nettovergriperne var over 40 år (Wolak et al., 2011). Babchishin et al. (2011) sine resultater indikerte at nettovergripere var signifikant yngre enn den normative gruppen. I tillegg var det

dobbelt så stor sannsynlighet for at nettovergripere var arbeidsledige, sammenlignet med den generelle befolkningen. Dette til tross for at utdanningsnivået mellom gruppene ikke var forskjellig (Babchishin et al., 2011). Frøyland et al. (2021) sine resultater indikerte at nettovergripere hadde høyere utdanning og var i mindre grad arbeidsledige sammenlignet med kontaktovergripere. Nettovergripere hadde også litt høyere utdanning enn kontaktovergripere i studien til Tomak et al. (2009).

I Reijnen et al. (2009) sin studie ble det observert at flertallet av nettovergripere var enslige og bodde alene, og de hadde vanligvis ikke egne barn sammenlignet med kontaktovergripere i samme studie. Dette funnet er i tråd med resultatene til Webb et al. (2007), som fant at overgripere som begår nettrelaterte overgrep har færre relasjoner i livet enn de som begår fysiske overgrep. Disse to studiene står i kontrast til funnet til Tomak et al. (2009), som viste at nettovergripere var mer sannsynlig å være gift enn kontaktovergripere. Resultatene til Babchishin et al. (2011) indikerte imidlertid at nettovergripere var mindre sannsynlig å være gift eller å ha vært gift enn den mannlige generelle befolkningen. Dette resultatet harmonerer med funnene til Laulik et al. (2007), som fant at flertallet av gjerningspersonene ikke var i forhold og hadde hatt få tidligere forhold.

Flere studier som har forsket på nettovergripere har undersøkt barndommen deres i betraktning av om det kan ha hatt påvirkning på deres overgrepgrunnlag. Babchishin et al. (2011) fant at nettovergripere rapporterte høyere nivåer av fysisk og seksuell mishandling i barndommen sin enn den (mannlige) generelle befolkningen. Resultatene til Webb et al. (2007) indikerte også at nettovergripere hadde opplevd vansker i barndommen, men sammenlignet med kontaktovergripere rapporterte de mindre fysisk mishandling. Klette (2008) antydte en mulig sammenheng mellom omsorgssvikt i barndommen og utviklingen av psykiske lidelser senere i livet. Videre ble det påpekt at flere tilfeller av pedofil atferd hos overgripere kunne ha sin opprinnelse i tidligere opplevd omsorgssvikt.

I studien til Laulik et al. (2007) viste ikke nettovergripere høye nivåer av psykopatologi, men skåret likevel høyere enn normalbefolkningen på psykiske lidelser som depresjon, angst og schizofreni, og var mer stresset. En betydelig andel av nettovergriperne opplevde mellommenneskelige vanskeligheter, og skåret lavere på aggresjon, dominans og varme i relasjoner. Det kunne tyde på at de manglet empati i nære relasjoner og hadde vansker med å tilpasse seg ulike sosiale situasjoner. Et funn i studien var at nettovergripere var mer tilbaketrukkne og isolerte enn den generelle befolkningen, og selvsikkerheten deres var redusert (Laulik et al., 2007). Sammenlignet med kontaktvergripere skåret nettovergripere lavere på personlighetsforstyrrelser som schizofreni i studien til Tomak et al. (2009). Webb et al. (2007) fant også at nettovergripere hadde en tendens til å trekke seg tilbake fra sosiale og mellommenneskelige situasjoner. De rapporterte høye nivåer av angst, og kunne minne om å ha en schizoid personlighetsforstyrrelse. Dette kunne være med på å forklare nettovergripernes manglende interesse og evne til å knytte relasjoner til andre (Webb et al. 2007). Laulik et al. (2007) antydte at overgriperne benyttet internett for å dempe følelsene av ensomhet og mangel på sosial tilhørighet.

Oppfatninger av nettovergripere

I en rapport fra politiet kommer det fram at en typisk nettovergriper ikke finnes. Deres erfaring er at nettovergripere representerer en heterogen gruppe, der alder, sosial status og yrke er av betydelig variasjon (Kripos, 2019). Et forskningsprosjekt gjennomført av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) fant imidlertid noen spesifikke karakteristikk ved nettovergripere. Prosjektet undersøkte seksuell utnyttelse av barn på nett i Norge i perioden 2015-2017. Denne studien baserte seg blant annet på politiets erfaringsbaserte kunnskap (Aanerød & Mossige, 2018). Ved å intervju etterforskere i politiet, fant Aanerød og Mossige (2018) ut hvordan intervjuobjektene oppfattet

nettovergripere. Etterforskerne hadde erfart at flertallet av gjerningspersonene var menn som tilhørte en heteronormativ familie og fremstod som sosialt oppegående. Overgriperne ble oppfattet som ressurssterke menn som var i arbeid og hadde stabil økonomi. Flere av dem hadde ansvarsfulle og høye stillinger på arbeidsplassen sin. Dermed var det en felles enighet blant etterforskerne om at overgriperne fremstod som vanlige samfunnsborgere. De hadde sjelden andre kriminelle handlinger på rullebladet, og de fleste var ukjente for politiet. Det motstrider forskningsresultatene til Seto og Eke (2005) som indikerte at 56% av nettovergriperne i deres studie tidligere hadde begått kriminalitet. Imidlertid erfarte også Burke et al. (2002), i likhet med Aanerød og Mossige (2018), at nettovergripere i behandling hos «Sexual Offender Treatment and Assessment Program» (SOTAP) i Australia, ofte ikke hadde en kriminell bakgrunn. Behandlere ved SOTAP hadde i tillegg erfaring med at nettovergripere var i alderen 25-50 år. Sammenlignet med kontaktovergripere ble de oppfattet som å ha høyere utdanning og intelligens, og til mer sannsynlig å være i et forhold og være ansatt på en arbeidsplass (Burke et al., 2002).

Ifølge Aanerød og Mossige (2018) antok politiet at flere av gjerningspersonene var pedofile, men etterforskerne hadde likevel erfart at det ikke nødvendigvis var årsaken til nettovergrepene. Denne antakelsen viste seg også i studien til Lam et al. (2010), der over halvparten av deltakerne oppfattet nettovergripere som pedofile.

Politiet hadde også erfart at nettovergripere selv ofte hadde hatt en vanskelig oppvekst med blant annet egne erfaringer med seksuelle overgrep eller andre former for omsorgssvikt. Likevel var de usikre på om egne overgrepserfaringer kunne være årsaker til overgrepene (Aanerød & Mossige, 2018). Lignende erfaringer kommer fram i studien til Fortney et al. (2009). De sammenlignet fagfolk som hovedsakelig jobbet med ofre for overgrep med fagfolk som hovedsakelig jobbet med overgripere. Det ble blant annet undersøkt i hvor stor grad de to gruppene trodde at overgripere selv hadde blitt utsatt for seksuelle overgrep i barndommen.

Deltakerne som jobbet med ofrene mente at 57% av overgripere ble seksuelt misbrukt som barn, mens fagfolkene som jobbet med overgriperne rapporterte imidlertid 42%. I gjennomsnitt indikerer disse resultatene at de som jobber direkte med tematikken oppfatter at om lag halvparten av de som begår overgrep, selv har opplevd seksuelle overgrep. Deltakerne svarte også på spørsmål om hvilken prosentandel av overgripere de tror er psykisk syke. Offer-gruppen rapporterte i gjennomsnitt at 29% av alle overgripere hadde en psykisk lidelse, mens overgriper-gruppen rapporterte 21% (Fortney et al., 2009).

Aktualisering av problemstilling

Selv om flere studier har undersøkt karakteristikk ved nettovergripere, er det imidlertid få som har undersøkt hvordan fagfolk oppfatter de. Denne studien tar sikte på å bidra til å fylle dette gapet, ved å benytte et elektronisk spørreskjema som er besvart av personer som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn. Gjennom deres svar på spørreskjemaet kan man undersøke oppfatningene til de som jobber med tematikken. Formålet med studien er å undersøke hvordan disse personene oppfatter en typisk nettovergriper.

Selv om denne oppgaven tar for seg overgripere på internett, inkluderer den forskning på kontaktvergripere, og sammenligning av de og nettovergripere. På bakgrunn av at nettovergrep er et relativt nytt fagfelt, så er det lite forskning på problematikken. Dermed må oppgaven bruke det som er tilgjengelig, men være forsiktig med å sammenligne gruppene, da nettovergripere er en annen gruppe enn fysiske overgripere. Den begrensede forskningen på dette feltet impliserer også at det vi forsker på er relevant og nyttig, da det potensielt kan være med å fylle kunnskapshull.

I tillegg til mangel på forskning på oppfatningene til de som jobber med nettovergrep mot barn, har internett og sosiale medier utviklet seg de siste årene. Det er derfor også viktig å

forske på tematikken i nyere tid, og undersøke om oppfatningene har endret seg med tiden. Med utgangspunkt i behovet for å forske på dette feltet, er problemstillingen for denne studien: «Hvordan oppfattes en nettovergreper av de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn?»

Metode

Prosjektet

Prosjektets formål er å undersøke hvordan den generelle befolkningen oppfatter nettovergrepere og internets rolle i nettovergrep, og årsaker til at noen laster ned og distribuerer overgrepsmateriell.

Prosjektledere er førsteamanuensis Eva Langvik, førsteamanuensis Anne Iversen, og stipendiaten Lisbet Frang Christiansen, alle ved Institutt for psykologi, NTNU.

Dette prosjektet er en del av et større sektorsamarbeid mellom NTNU, St. Olavs Hospital og Trøndelag politidistrikt. Samarbeidsprosjektet har som formål å forebygge seksuelle overgrep mot barn på internett.

Prosedyre

Denne studien benyttet en elektronisk spørreundersøkelse, der studentene var med på å utforme spørreskjemaet. Studentene og prosjektlederne distribuerte lenken til sitt nettverk, og bidro til så stort og representativt utvalg som mulig. Spørreundersøkelsen bestod av syv åpne spørsmål og en rekke spørsmål man skulle besvare på en skala fra «helt uenig» til «helt enig». Denne oppgaven tar for seg det åpne spørsmålet i undersøkelsen som omhandler en typisk nettovergreper. Spørsmålsformuleringen var: «Hva tror du kjennetegner en typisk nettovergreper? (Alder, kjønn, livssituasjon, helsetilstand, personlighet osv.)» Det er svarene på dette spørsmålet som ble inkludert i den tematiske analysen denne oppgaven gjennomførte.

Utvalg

Utvalget består av 609 respondenter, hvorav 93 jobber direkte eller indirekte med nettovergrep mot barn. Det er svarene til disse 93 respondentene denne oppgaven skal analysere. Av disse svarte 11 blankt på spørsmålet og blir dermed ekskludert fra analysen. Dermed er utvalget i denne analysen de 82 respondentene som jobber indirekte og direkte med nettovergrep, og som svarte på spørsmålet. De tilsvarer 13,5% av hele utvalget på 609 respondenter.

Av de 82 respondentene jobber 21 (25,6%) direkte med nettovergrep mot barn, mens 61 (74,4%) jobber indirekte med tematikken. 17 (20,7%) er menn og 65 (79,3%) er kvinner, og alderen strekker seg fra 21 til 70 år. Gjennomsnittsalderen er 42 år med et standardavvik på 12,4. Flest er 48 år gamle, og 57 (69,5%) av respondentene har barn.

Av de 82 respondentene jobber 14 i undervisningssektoren, blant annet som lærer på barne- eller ungdomsskole, underviser på høyskole/universitet, eller med annet opplæringsarbeid. 43 jobber med helse og omsorg, eksempelvis som sykepleier, sosionom, psykolog, barnevernspedagog og vernepleier. Det er 17 respondenter som jobber i rettsvesenet, og da hovedsakelig som politi. 4 personer jobber med kontorarbeid og administrasjon, mens de siste 4 respondentene tilhører kategorien «annet».

Forskningsspørsmål og tematisk analyse

Utgangspunktet for denne oppgaven var å sammenligne de som jobber direkte med nettovergrep mot en yrkesgruppe som ikke gjør det, eksempelvis servitører. Etter tilbakemelding fra veileder om at det kunne bli mye å ta for seg på en slik oppgave, ble fokuset endret til å bare se på de som jobber direkte, men også indirekte. Dermed skal denne oppgaven bare se på deres oppfatninger, heller enn å sammenligne med andre yrkesgrupper.

Problemstillingen ble dermed spisset til «Hvordan oppfattes en nettovergriper av de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn?».

Tematisk analyse vil være passende for å undersøke hvordan de som jobber med tematikken oppfatter nettovergripere. Den tematiske analysen bestod av seks faser (Braun & Clarke, 2006). Fase 1 innebar å bli kjent med datamaterialet ved å lese gjennom det nøye flere ganger. Fase 2 bestod av å generere koder ut ifra det som fremstod interessant og relevant for forskningsspørsmålet. I fase 3 ble de identifiserte kodene gjennomgått for å utvikle mulige temaer. Temaer ble gjennomgått og vurdert opp mot de kodede dataene i fase 4. Dette var for å se på sammenhengen mellom dem, og om de stemte overens med hele datasettet. I fase 5 ble temaene definert og navngitt ved å identifisere essensen i hvert av dem. Fase 6 bestod av en beskrivelse av hvert av temaene. Sitater fra respondentene ble lagt til for å underbygge argumenter (Braun & Clarke, 2006).

Tabellen nedenfor illustrerer eksempel på kode-prosessen i den tematiske analysen. Her ble koder generert ut ifra sitatet, og deretter ble tema konstruert basert på kodene.

Sitat	Kode	Tema
«Mann 20-60år, singel, arbeidsledig/ufør, introvert. Kan også være: Mann 20-60år, gift, i toppjobb, veltrent, utadvendt. Gutt 14-20, singel, studerer, inaktiv og introvert .	Kan være hvem som helst. Kommer i alle former	Det finnes ingen typisk nettovergriper

Kommer i alle former, men
ofte menn.»

«Flertallet vil nok være menn, men alder, livssituasjon, helsetilstand osv. vil være vanskelig å spesifisere. Mener det er viktig å belyse at det er ikke en bestemt type som begår slike nettovergrep»	Flest menn. Uavhengige variabler. Ingen bestemt type	Det finnes ingen typisk nettovergriper
--	--	---

Etiske betraktninger

Nettundersøkelsen ble ved oppstart vurdert av Norsk senter for forskningsdata (NSD) til at den ikke trengte godkjenning. Dette var på grunnlag av at undersøkelsen var anonym. Fordi det ikke var innsamling av helseopplysninger, var det ikke nødvendig med REK-godkjenning (referansenummer 830520). For å sikre anonymitet informeres det om på de åpne spørsmålene å ikke oppgi personidentifiserende opplysninger. Dersom noen av respondentene likevel oppga noe som kunne avsløre deres identitet, fjernet veilederne disse svarene før studentene fikk tilgang på datamaterialet. Før respondentene kunne starte å gjennomføre spørreundersøkelsen måtte de samtykke til å delta i forskningsprosjektet. Da samtykket de også til at dataen skulle benyttes anonymt og at det ikke var mulig å trekke samtykket senere, da undersøkelsen var anonym og svarene ikke kunne spores til vedkommende.

Det var i tillegg valgfritt å svare på spørsmålene, og man kunne gå videre i undersøkelsen selv om man ikke hadde svart på det forrige spørsmålet. Dette ga respondenten muligheten til å la være å svare dersom vedkommende var usikker eller synes noen spørsmål var vanskelige eller ubehagelige å svare på. Alle svar ble oversatt til bokmål for å anonymisere eventuelle dialekter. Dersom det var skrivefeil i sitatene, ble også dette rettet opp i.

Resultat

I den tematiske analysen var det fire temaer som gjorde seg fremtredende, disse fikk navnene «det finnes ingen typisk nettovergriper», «hovedsakelig menn som er nettovergriper», «mangel på sosial støtte og tilhørighet» og «psykiske utfordringer og traumatiske opplevelser». Sitater fra datamaterialet er brukt for å illustrere temaene. For å få frem poenget i sitatene, er noen av de forkortet. Disse er markert med «(...)» foran og/eller bak sitatet for å understreke hvor i sitatet irrelevant informasjon er fjernet. Resultatene blir i dette kapittelet presentert gjennom en beskrivelse av temaene fra analysen. Alle temaene omhandler oppfatningen av en typisk nettovergriper.

Det finnes ingen typisk nettovergriper

Temaet *Det finnes ingen typisk nettovergriper* er et viktig aspekt ved oppfatningen av nettovergriper blant de som jobber med problematikken. Over halvparten av respondentene inkluderer i sine svar at det ikke finnes noen typisk nettovergriper, eller at de er usikre på om det gjør det. Av de 82 respondentene inkluderer svarene til 10 av dem at en nettovergriper kan være «hvem som helst»: «Tror det kan være hvem som helst, alt fra mor/far med barn, enslig, uavhengig av alder, kjønn, seksuell legning osv».

Det er flere som antyder at en nettovergriper kan være hvem som helst, men bruker andre ord for å uttrykke det. Det kommer eksempelvis fram i materialet at nettovergripere kan være svært ulike mennesker. Flere understreker at det ikke finnes noen spesifikke kjennetegn ved en nettovergriper, og at de finnes i alle former uavhengig av alder, kjønn, livssituasjon, arbeidsstatus og helse. Følgende sitat illustrerer denne generelle tendensen:

«Veldig vanskelig å finne en «typisk» overgriper. Gjennom erfaring er det som regel menn, 40-60 år, mange har jobb og familie, og en normal helse. Det kan variere veldig, men det finnes ingen typiske overgripere, de kan være alt fra 20-80 år, være arbeidsledig eller ha høye stillinger.»

I datamaterialet blir det også påpekt at det er et stort mangfold blant nettovergripere og at det ikke er en homogen gruppe. En typisk nettovergriper blir flere ganger betegnet som vanlig og normal med «(...) ingen kriminell bakgrunn», og én respondent uttrykker at det kan være den vanlige mannen i gata. Neste sitat eksemplifiserer dette:

«Det kunne vært deg eller meg eller naboen! Ingen beskrivelser vil kunne dekke dette. Det kan være en prest, en trebarnspappa og aktet familiemann, treneren, læreren etc og er både menn og kvinner, og barn selv...»

Sitatet illustrerer at nettovergripere kan være hvem som helst, og at det er vanskelig å beskrive en typisk nettovergriper. Det understreker også at overgrep kan begås av både menn og kvinner, og at det kan være personer som vanligvis blir sett på som respektable eller vellykkede i samfunnet. Sitatet indikerer at alderen til nettovergripere kan variere, da respondenten uttrykker at det både kan være en pappa, men også barn selv, som utøver

overgrep på nett. I datamaterialet er det ingen spesifikk aldersgruppe som dominerer blant nettovergripere. Respondentene oppgir at nettovergripere finnes i alle aldre, fra tidlig tenåringer til opp mot 80+. En bred aldersspredning blir beskrevet, og det er ingen konsensus om en bestemt aldersgruppe som er mer tilbøyelig til å begå nettovergrep mot barn enn en annen.

«(...) Tipper det er like vanlig i alle aldre, men kanskje litt mindre etter typ 80+, da de bruker internett mindre.»

Sitatet understreker det vide aldersspennet blant nettovergripere, men belyser også det faktum at hvem som helst kan være nettovergriper. Dette i betraktning av at man har kunnskapen til det og tilgang til internett.

Mens majoriteten påpeker at nettovergripere kan være i alle aldre, oppgir andre spesifikke aldersgrupper som kan være overrepresentert. For eksempel skriver en respondent at nettovergripere kan variere i alderen «15-85 år», mens andre uttrykker et mer begrenset aldersspenn på eksempelvis «40-70 år» og «30-45» år. Noen respondenter beskriver alderen mer konkret, som «35 år» og «ca 50 år». Flere skriver imidlertid at alder er uavhengig og at det vil være vanskelig å spesifisere. Her understrekes det også at det er viktig å belyse at det ikke er en bestemt type som begår slike nettovergrep.

Dette temaet viser at de fleste som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn mener at det ikke finnes en typisk nettovergriper, og at det i så fall er få trekk som skiller seg ut. Utover dette, er imidlertid mange enige om at det eneste typiske ved nettovergripere er at hovedvekten er menn. Dette bringer analysen over på neste tema, *Hovedsakelig menn som er nettovergripere.*

Hovedsakelig menn som er nettovergripere

Hovedsakelig menn som er nettovergripere er et tema som går igjen i analysen av hvordan nettovergripere oppfattes av de som jobber med nettovergrep mot barn.

«Hovedsakelig menn», «overvekt av menn», «flest menn», «normal mann», «enslig mann» og «mann» er eksempler på at respondentene uttrykker enighet om at en typisk nettovergriper er en mann, eller at det er flest menn som begår nettovergrep. En respondent påpeker at kjønn stort sett er det eneste typiske ved en nettovergriper:

«Mann. Bortsett fra det, er det ikke så mange trekk som skiller seg veldig ut.»

En annen respondent refererer til statistikken og skriver at:

«Vi vet i dag at det er et stort mangfold og at det ikke er en homogen gruppe. Hankjønn er overrepresentert i statistikken pr d.d som er interessant i seg selv (...).»

Noen oppgir at det også finnes kvinnelige nettovergripere. En av respondentene uttrykker nemlig erfaring med at en del av nettovergripere er menn, men at også kvinner begår overgrep. Andre understreker at det ikke er et kjønn som skiller seg ut, og at nettovergripere kan være «(...) menn som kvinner (...)». Det er flere som også oppgir at kvinner kan være nettovergripere, men legger til at det likevel er flest menn. Følgende sitat illustrerer denne tendensen:

«(...) Så vidt jeg har skjönt er majoriteten menn, men det betyr også at noen er kvinner (...).»

Selv om datamaterialet uttrykker at kvinner også kan være nettovergripere, viser temaet i sum at det er en tendens til at de som jobber med nettovergrep mot barn er enige om at det er flest menn som begår overgrep på internett. Flere av respondentene opplever likevel ingen generelle kjennetegn på en nettovergriper, og flertallet er enige om at begge kjønn kan begå overgrep.

Mangel på sosial støtte og tilhørighet

Det neste temaet som fremkommer fra den tematiske analysen, er *Mangel på sosial støtte og tilhørighet*. Selv om datamaterialet belyser at nettovergripere kan være i arbeid, tilhøre en familie og ha et stort sosialt nettverk, beskrives de samtidig som ensomme og utenfor samfunnet. Flere skriver at de sliter med relasjonsproblematikk, har et lite sosialt nettverk og mangler tilhørighet i samfunnet. Det følgende sitatet illustrerer dette:

«(...) Singel, ensom, aldri passet helt inn, ikke hatt et godt sosialt nettverk (...)»

Flere trekker frem at nettovergripere ikke er i forhold, og dermed er ensomme og savner noe i livet sitt. Nettovergripere blir beskrevet som blant annet usikre og desperate, som søker oppmerksomhet fra barn på grunn av mangel på positive relasjoner i voksenlivet. Neste sitat understreker at en nettovergriper kan være ensom og søke tilhørighet og bekreftelse fra noe eksternt.

«Stort sett menn i varierende alder som på ett eller annet vis føler seg ensomme og søker en slags bekreftelse.»

I datamaterialet kommer det gjentatte ganger fram at nettovergripere har lite sosialt nettverk og føler seg utenfor samfunnet. Videre blir det antydning at nettovergripere ofte har utfordringer med å passe inn i samfunnet og kan være «(...) sosial avstumpet». Enkelte respondenter beskriver også nettovergripere som arbeidsledige eller uføretrygdede, og at det kan gå utover livssituasjonen og helsen deres. Følgende sitat illustrerer denne tendensen:

«(...) Hovedvekten strever med egen psykisk helse og/eller vanskelig livssituasjon (mtp arbeid/økonomi) (...)»

Til tross for at flere skriver at nettovergripere kan være uten jobb og ha lav økonomisk status, uttrykkes det i materialet at de ofte er ansatt og kan tilsynelatende ha faste og høye stillinger. Samlet sett peker funnene i dette temaet likevel i retning av at nettovergripere ofte kan føle seg marginalisert og isolert fra samfunnet. Dette kan ha en innvirkning på deres mentale helse og adferd, og det fører denne analysen videre til det fjerde og siste temaet, *Psykiske utfordringer og traumatiske opplevelser*.

Psykiske utfordringer og traumatiske opplevelser

I temaet *Psykiske utfordringer og traumatiske opplevelser* blir det avdekket at en nettovergriper kan ha ulike typer psykiske utfordringer, men ikke nødvendigvis i en grad som gjør det umulig å skjule. Respondentene beskriver nemlig at noen kan ha en form for psykisk sykdom som ikke er åpenbart for andre, eller ha «(...) noe psykisk helse som angst eller depresjon». Pedofili er også en lidelse som blir oppgitt i datamaterialet: «(...) Når det kommer til overgrepsmateriale mot barn tror jeg det kommer av en mental sykdom som pedofili." Noen uttrykker at den fysiske helsen til nettovergripere kan være optimal uten at den psykiske

helsen er det. De kan være kroppslig friske, men med psykiske lidelser: «(...) kan være frisk men med "ikke frisk" personlighet.»

I datamaterialet skriver flere at nettovergripere kan ha manglende eller lav empati, og det kommer frem at enkelte kan ha ulike problemer de sliter med i livet sitt:

«(...) De kan slite med avhengighetsproblematikk og lav selvfølelse, samt sosial angst og traumatiske opplevelser.»

Sitatet forteller noe om hvordan en nettovergriper kan føle seg, og videre illustrerer det tendensen til at flere mener at nettovergrep kan være et resultat av traumatiske opplevelser og omsorgssvikt i oppveksten.

«(...) Tidligere utsatt for overgrep, omsorgssvikt. Sterk/påfallende seksualdrift. Overfladisk følelsesliv. Liten/ingen empati, samt få refleksjoner over egne handlingers konsekvens overfor de fornærmede. Liten kontakt med behandlingsapparat, eller lite utbytte av tidligere behandling. Fastlåste tankemønster/normalisert egen seksuell atferd/dragning mot barn over mange år.»

Sitatet ovenfor påpeker at nettovergripere kan ha lav empati og dårlig kontakt med behandlingsapparat, og at enkelte kan ha normalisert sin egen seksuelle atferd og følt en draging mot barn over lang tid. Sitatet illustrerer også at omsorgssvikt i barndommen kan føre til en emosjonell forstyrrelse og vanskeligheter med å regulere følelser og handlinger.

Diskusjon

Problemstillingen for denne studien er: «Hvordan oppfattes en nettovergriper av de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn?» I dette kapittelet drøftes funnene fra studien om oppfatninger av en typisk nettovergriper, i lys av tidligere forskning, etterfulgt av styrker og begrensninger ved studien.

Hvordan de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn oppfatter nettovergripere er viktig å undersøke for å kunne forstå hvordan man best kan forebygge og bekjempe nettovergrep mot barn. Oppfatninger om nettovergripere kan påvirke hvilke strategier og tiltak som settes inn for å forhindre nettovergrep, og det er derfor viktig å diskutere ulike oppfatninger (Harper et al., 2017).

Ingen typiske kjennetegn

Både forskningen og resultatene presentert i denne oppgaven indikerer at det ikke eksisterer en typisk profil for en nettovergriper (Kripos, 2019). De fleste respondentene i denne studien oppfatter at en nettovergriper kan være hvem som helst. Fagfolkene beskriver at nettovergripere kan være både menn og kvinner i alle aldre, de kan være gift eller enslig, ansatt eller arbeidsledig, ensom eller ha et stort sosialt nettverk. De kommer i alle former og livssituasjoner, og er en heterogen gruppe. Disse funnene samsvarer med Kripos (2019) sine erfaringer. De påpekte også at nettovergripere tilhører en heterogen gruppe, der karakteristikk og livssituasjon varierer.

Oppfatningen om at nettovergripere kan være hvem som helst kan være både positiv og negativ. På den ene siden kan det bidra til at mennesker er årvåkne og mistenksomme overfor personer de kanskje vanligvis ikke hadde forestilt seg kunne utført nettovergrep. Imidlertid kan denne oppfatningen føre til mistenksomhet overfor alle mennesker, som kan være uheldig og svekke tilliten mellom folk. På den andre siden kan en oppfatning om at

nettovergripere kan være hvem som helst, føre til at visse adferdsmønstre eller risikofaktorer som kan indikere en potensiell nettovergriper, ikke blir sett etter. Likevel er det noen faktorer som skiller seg ut ved en nettovergriper, og de blir presentert videre i dette kapitlet.

Kjønn og alder

I datamaterialet er det en generell tendens til at nettovergripere blir oppfattet som menn. Temaet «hovedsakelig menn som er nettovergripere» understreker dette funnet. Respondentene i undersøkelsen uttrykker imidlertid at også kvinner kan være nettovergripere, selv om kvinner utgjør et fåtall. Dette er i tråd med forskning på området som viser at menn er overrepresentert når det gjelder nettovergrep mot barn (Babchishin et al., 2011; Wolak et al., 2004, 2011). Deltakerne i studien til Lam et al. (2010) oppfattet at mannlige nettovergripere var mer sannsynlig til å begå flere overgrep på nett i fremtiden enn kvinnelige nettovergripere. Dette kan indikere at de oppfatter flest nettovergripere som menn. Denne oppfatningen samsvarer også med funnene til Aanerød og Mossige (2018). Politietterforskerne i studien hadde erfaring med at de fleste nettovergripere var menn. Det er altså en felles enighet om at menn representerer hovedvekten av nettovergripere.

Det er også en viss enighet om at nettovergripere finnes i alle aldre. Noen respondenter nevner flere ulike aldre som er typisk for en nettovergriper, men de fleste viser til et bredt aldersspenn. Likevel har flere respondenter erfaring med at nettovergripere er middelaldrende menn og mange skriver at de er over 30 år. Forskningen til Wolak et al. (2004) støtter dette funnet. Studien viste at 76% av nettovergriperne var over 26 år. Flere av studiene denne oppgaven refererer til viser imidlertid at nettovergripere er yngre enn kontaktovergripere og normalbefolkningen (Babchishin et al., 2011; Frøyland et al., 2021; Reijnen et al., 2009; Webb et al., 2007). Resultatene i denne studien viser i motsetning

oppfatningen av mangfoldet i alder blant nettovergripere. Det indikerer at fagfolk oppfatter at nettovergripere ikke nødvendigvis tilhører en spesifikk aldersgruppe.

Psykiske utfordringer

Resultatene i den nåværende studien viser at noen fagfolk antar at nettovergripere kan ha ulike psykiske utfordringer, og flere av respondentene mener at nettovergrep kan være et resultat av traumatiske opplevelser og omsorgssvikt i barndommen. Dette samsvarer med tidligere forskning som antyder en sammenheng mellom omsorgssvikt eller selv opplevde overgrep, og utvikling av psykiske lidelser eller overgrepshatferd senere i livet.

Nettovergripere rapporterte høyere nivåer av fysisk og seksuell mishandling i barndommen sammenlignet med den generelle befolkningen (Babchishin et al., 2011; Webb et al., 2007; Klette, 2008).

Videre viser resultatene at fagfolk oppfatter at nettovergripere kan ha lav empati, noe som stemmer overens med tidligere forskning som påpekte at nettovergripere skårer lavt på empati (Laulik et al., 2007). Resultatene kan indikere at fagfolk tenker at nettovergripere har en manglende evne til å forstå andres følelser og at de i mindre grad føler skyld eller anger for sine handlinger.

Til tross for at tidligere forskning viser at en nettovergriper kan ha ulike psykiske utfordringer, er det viktig å påpeke at ikke alle nettovergripere nødvendigvis har en psykisk lidelse. Som det ble oppgitt i et av sitatene, kan nettovergripere også ha normal helse. Likevel kan det virke som at de er helt friske utad, men imidlertid være psykisk syke. En respondent uttrykte at en nettovergriper kan være fysisk frisk med en personlighet som ikke er frisk. Det kan forstås som at vedkommende påpeker at de kan være syke selv om det ikke vises utad. I datamaterialet blir pedofili uttrykt som en mulig diagnose hos overgripere på nett. Det er imidlertid kun én respondent som antyder dette, i motsetning til deltakerne i studien til Lam et

al. (2010), der over halvparten oppfattet nettovergripere som pedofile. Likevel er det viktig å ikke stigmatisere personer med psykiske utfordringer, da det å ha en psykisk lidelse ikke nødvendigvis fører til overgrep mot barn.

Funnene av disse oppfatningene kan være relevante for behandlingsapparatet som jobber med nettovergripere. Det er viktig å være klar over at nettovergripere kan ha ulike typer psykiske utfordringer og traumatiske opplevelser, og at behandling må tilpasses den enkeltes behov. Å øke kunnskapen om nettovergripere og deres psykiske helse kan bidra til å bedre behandlingen og forebygge nye overgrep i fremtiden (Harper et al., 2017).

Arbeidssituasjon

Funnene i denne studien indikerer at fagfolk har delte meninger når det gjelder arbeidssituasjonen til nettovergripere. Noen belyser at overgripere på nett kan ha en vanlig jobb eller være ansatt i en høy stilling. Dette harmonerer med Aanerød og Mossige (2018) sin studie som fant at etterforskerne oppfattet overgriperne som ressurssterke menn i ofte høye og ansvarsfulle stillinger. Det stemmer også overens med funnene i studiene til Frøyland et al. (2021) og Tomak et al. (2009), som indikerte at nettovergripere hadde høyere utdanning og var mindre sannsynlig å være arbeidsledige enn kontaktovergripere. Til tross for denne sammenligningen kan det likevel bety at de i større grad er arbeidsledige enn den generelle befolkningen. I datamaterialet uttrykkes det nemlig av noen at en typisk nettovergriper er arbeidsledig og strever med økonomien. Studien til Babchishin et al. (2011) støtter denne oppfatningen, da de fant at det var dobbelt så stor sannsynlighet for at nettovergripere var arbeidsledige, enn resten av befolkningen.

Relasjons- og tilhørighetsproblematikk

Selv om nettovergripere kan være vellykkede i arbeidslivet og ha en høy utdanning, er de ofte beskrevet som ensomme og utenfor samfunnet. Et interessant funn ved forskningen er at nettovergripere har færre relasjoner i livet enn kontaktvergripere (Webb et al., 2007). Også sammenlignet med normalbefolkningen, har nettovergripere vært i færre forhold og er mindre sannsynlig å være gift (Babchishin et al., 2011; Laulik et al., 2007). Disse funnene kan indikere at nettovergripere søker kontakt med barn på nett fordi de mangler relasjoner og sosial støtte i livet. Dette forslaget støttes også av funnene i denne studien, som beskriver nettovergripere som ensomme og utenfor samfunnet. Resultatene tyder på at fagfolk oppfatter at nettovergripere kan ha et stort sosialt nettverk, men likevel oppleve ensomhet og mangel på tilhørighet. Dette samsvarer med tidligere funn om at nettovergripere ofte er enslige og bor alene, som vist i studiene til Reijnen et al. (2009) og Webb et al. (2007). Analysen viser også at flere beskriver nettovergripere som usikre og desperate, som søker oppmerksomhet fra barn. Dette kan indikere at selv om nettovergripere kan ha et stort sosialt nettverk, kan de likevel føle seg utenfor og mangle en følelse av tilhørighet og anerkjennelse fra andre. Likevel uttrykker datamaterialet at flere nettovergripere kan være i forhold eller være gift, og ha normale familie- og vennerelasjoner.

Aanerød og Mossige (2018) rapporterte at nettovergripere ble oppfattet som ressurssterke individer, noe som kan bety at de har muligheten til å opprettholde en høy sosial anseelse, men samtidig ha en skjult side som de ikke vil vise for omverdenen. Dette kan tolkes i lys av Seto og Eke (2005) som indikerte at over halvparten av nettovergriperne i deres studie hadde en kriminell bakgrunn, i motsetning til oppfatningen til etterforskerne om at de fleste nettovergripere var ukjente for politiet (Aanerød & Mossige, 2018). I datamaterialet ble det også presentert at nettovergripere ikke nødvendigvis har en kriminell bakgrunn.

Oppfatningen om dette samsvarer altså ikke med det tidligere forskning forteller om nettovergriperes kriminelle bakgrunn.

Noen av oppfatningene denne studien presenterte kan være en indikasjon på at de som jobber med nettovergrep mot barn ser etter risikofaktorer som kan øke sannsynligheten for at en person vil begå nettovergrep. Risikofaktorer som traumatiske opplevelser, psykiske lidelser og sosialt utenforskap. Denne indikasjonen er viktig når det gjelder forebygging av overgrep mot barn på internett. Imidlertid kan disse oppfatningene også føre til stigmatisering av personer med psykiske utfordringer og andre sårbarheter.

Resultatene i studien indikerer at fagfolks oppfatning av nettovergriperer samsvarer i stor grad med det forskningen antyder, med noen få unntak som er presentert i denne diskusjonen.

Styrker og begrensninger ved studien

Denne undersøkelsen hadde et stort og representativt utvalg, med 82 respondenter som jobbet direkte og indirekte med nettovergrep mot barn. Antall svar og variasjon i svarene styrker denne kvalitative studien.

Nyere forskning på hvordan de som jobber med tematikken oppfatter nettovergriperer er nødvendig, da det har vært lite forskning på dette feltet. En av styrkene med denne undersøkelsen er at den fokuserer på en spesifikk gruppe, som gir en unik og verdifull innsikt.

Selve spørreskjemaet ble utviklet over tid, og gjennomgått grundig flere ganger for å optimaliseres. Både studentene og veilederne kom med bidrag og forslag til endringer underveis i utviklingsprosessen. Det faktum at det er brukt god tid på å utarbeide spørreskjemaet og samle inn dataen, medfører at forskningen i større grad er til å stole på. Dette fordi spørsmålene er tilspisset og formulert slik at respondentene best mulig skal forstå spørsmålet på riktig måte, og dermed svare på det som faktisk undersøkes og forskes på.

En begrensning med denne undersøkelsen er at respondentene ofte svarer kort og oppramsende, uten å gi dybde og detaljer i svarene. Det kan også være vanskelig å tolke noen av svarene riktig, og det er ikke mulig å stille oppfølgingsspørsmål til respondentene. På bakgrunn av at materialet er anonymt, kan det være utfordrende å verifisere at respondentene faktisk jobber med tematikken, og dette kan potensielt påvirke validiteten av studien. En annen svakhet er at noen av spørsmålene kanskje ikke var spesifikke nok. Noen av respondentene kan derfor ha misforstått spørsmålet eller ikke besvart det på den måten forskeren hadde ment.

Selv om det finnes mange studier som undersøker ulike kjennetegn, personlighetstrekk og egenskaper ved nettovergripere, har denne studien fokusert på de karakteristikene som ble spurt om i spørreundersøkelsen. Spørsmålsformuleringen i spørreskjemaet var som tidligere påpekt: «Hva tror du kjennetegner en typisk nettovergriper? (Alder, kjønn, livssituasjon, helsetilstand, personlighet osv.)» Med grunnlag i at respondentene kun svarte på disse bestemte faktorene, er det kun disse faktorene som kan sammenlignes med eksisterende teori i denne studien. Dette kan betraktes som en potensiell svakhet ved oppgaven, ettersom det finnes betydelig flere faktorer som kan beskrive en nettovergriper.

Konklusjon

Formålet med denne studien var å undersøke hvordan de som jobber direkte og indirekte med nettovergrep mot barn oppfatter nettovergripere. Funnene indikerer at deres oppfatninger samsvarer godt med det forskningen indikerer. Nettovergripere blir av fagfolk oppfattet som menn i alle aldre. De kan være med eller uten jobb, enslig eller i forhold, frisk eller syk, med et sosialt nettverk eller føle seg utenfor samfunnet. De kommer i alle former og kan være hvem som helst, ifølge de som jobber med tematikken. Dette korrelerer med det forskningen tilsier. Likevel indikerer forskningen at nettovergripere har færre relasjoner i livet, er mer

sannsynlig å være arbeidsledig og har i større grad kriminell bakgrunn, enn det fagfolkene i denne studien oppfatter. Videre forskning på denne tematikken er nødvendig, da teknologien stadig utvikler seg, og det blir dermed enda viktigere å forebygge overgrep mot barn på internett. Da er det også viktig å fortsette å undersøke fagfolks holdninger til overgripere, slik denne studien har utført.

Referanseliste

- Aanerød, L. M. T & Mossige, S. (2018). *Nettovergrep mot barn i Norge 2015-2017: Rapport basert på erfaring fra Kripas, politiet, tjenesteleverandører og internasjonal forskning* (NOVA Rapport 10/18). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5127/Nettutg-NOVA-Rapport-Nettovergrep-10-2018.pdf?sequence=1>
- Allport, G. W. (1935). Attitudes. I C. Murchison (Red.), *A handbook of social psychology* (s. 798–844). Clark University Press.
- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7. utg.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>
- Babchishin, K. M., Hanson, R. K. & Hermann, C. A. (2011). The Characteristics of Online Sex Offenders: A Meta-Analysis. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 23(1), 92-123. <https://doi.org/10.1177/1079063210370708>
- Braun, V & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Burke, A., Sowerbutts, S., Blundell, S. & Sherry, M. (2002). Child pornography and the internet: Policing and treatment issues. *Psychiatry, Psychology and Law*, 9(1), 79–84. <https://doi.org/10.1375/pplt.2002.9.1.79>
- Fortney, T., Baker, J. N. & Levenson, J. (2009). A Look in the Mirror: Sexual Abuse Professionals' Perceptions about Sex Offenders. *Victims and Offenders*, 4(1), 42-57. <https://doi.org/10.1080/15564880802561754>
- Frøyland, L. R., Solstad, G. M., Andersen, P. L., Tveito, S. B., Folstad, S. H. & Skilbrei, M. (2021). *Seksuelle overgrep mot barn og unge via digitale medier: En kunnskapsoppsummering* (NOVA Rapport 3/21). Velferdsforskningsinstituttet NOVA.

<https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/11250/2755418/NOVA-Rapport-3-2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Harper, C. A., Hogue, T. E. & Bartels, R. M. (2017). Attitudes towards sexual offenders: What do we know, and why are they important? *Aggression and Violent Behavior, 34*, 201-213. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.01.011>

Hogg, M. A. & Vaughan, G. M. (2018). *Social Psychology* (8. utg). Pearson.
<https://library.hugonote.com/Data/pdf/Hogg.pdf>

Klette, T. (2008). Omsorgssvikt og personlighetsforstyrrelser. *Tidsskriftet Den Norske Legeforening, 128*, 1538-1540. <https://tidsskriftet.no/2008/06/kronikk/omsorgssvikt-og-personlighetsforstyrrelser>

Kripos. (2019). *Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett*.
<https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/seksuelle-overgrep-mot-barn/seksuell-utnyttelse-av-barn-over-internett.pdf>

Lam, A., Mitchell, J. & Seto, M. C. (2010). Lay perceptions of child pornography offenders. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice, 52*(2), 173–201.
<https://doi.org/10.3138/cjccj.52.2.173>

Laulik, S., Allam, J. & Sheridan, L. (2007). An investigation into maladaptive personality functioning in Internet sex offenders. *Psychology, Crime & Law, 13*(5), 523-535.
<https://doi.org/10.1080/10683160701340577>

Quayle, E., & Taylor, M. (2002). Child pornography and the Internet: Perpetuating a cycle of abuse. *Deviant Behavior, 23*(4), 331–362. <https://doi.org/10.1080/01639620290086413>

Reijnen, L., Bulten, E. & Nijman, H. (2009). Demographic and personality characteristics of internet child pornography downloaders in comparison to other offenders. *Journal of Child Sexual Abuse, 18*(6), 611-622. <https://doi.org/10.1080/10538710903317232>

Seto, M. & Eke, A. (2005). The criminal histories and later offending of child pornography

offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 17(2), 201–210.

<https://doi.org/10.1177/107906320501700209>

Tomak, S., Weschler, F. S., Ghahramanlou-Holloway, M., Virden, T. & Nademin, M. E. (2009). An empirical study of the personality characteristics of the internet sex offenders. *Journal of Sexual Aggression*, 15(2), 139-148.

<https://doi.org/10.1080/13552600902823063>

Webb, L., Craissati, J. & Keen, S. (2007). Characteristics of Internet Child Pornography Offenders: A Comparison with Child Molesters. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 19, 449-465. <https://doi.org/10.1007/s11194-007-9063-2>

Whittle, H., Hamilton-Giachritsis, C., Beech, A., & Collings, G. (2013). A review of online grooming: characteristics and concerns. *Aggression and Violent Behavior*, 18(1), 62-70.

<https://doi.org/10.1016/j.avb.2012.09.003>

Wolak, J., Finkelhor, D. & Mitchell, K. (2004). Internet-initiated sex crimes against minors: Implications for prevention based on findings from a national study. *Journal of Adolescent Health*, 25(5), 424.e11-424.e20.

<https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2004.05.006>

Wolak, J., Finkelhor, D. & Mitchell, K. (2011). Child pornography possessors: trends in offender and case characteristics. *Sex Abuse*, 23(1), 22-42.

<https://doi.org/10.1177/1079063210372143>

